

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2023.1.18>
 CZU: 373.3.03

FORMAREA IMAGINII DE SINE A ELEVILOR CLASELOR PRIMARE ÎN PROCESUL RECEPTĂRII TEXTULUI LITERAR

Elena-Roxana IRINA,
doctorandă,

Școala Doctorală Științe ale Educației,
 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID: 0000-0002-5833-6987

Rezumat. În acest articol este prezentată analiza experimentului de constatare, reflectat în proba aplicată elevilor de clasa a III-a și a IV-a în Republica Moldova și în România, în cadrul cercetării privind formarea imaginii de sine a elevilor claselor primare în procesul receptării textului literar. Elevii din câte două clase a III-a și a IV-a din România și din Republica Moldova au completat testul cu itemi în baza unui text literar, cu răspunsuri care au vizat nivelul de receptare al textului literar reproductiv, productiv sau creativ, în vederea identificării nivelului de receptare al textului literar predominant și stabilirii metodelor de aplicat pentru a se forma imaginea de sine a elevilor în procesul receptării textului literar.

Cuvinte cheie: educație literar-artistică, imagine de sine, nivel de receptare al textului literar, componentele educației literar-artistice.

THE SELF-IMAGE FORMATION OF STUDENTS THE PRIMARY CLASSES IN THE PROCESS OF RECEPTIVITY THE LITERARY TEXT

Abstract. This article presents the analysis of the ascertainment experiment, reflected in the test applied to 3rd and 4th grade students in the Republic of Moldova and Romania, within the research on the formation of the self-image of primary school students in the process of receiving the literary text. 3rd and 4th grades students from Romania and the Republic of Moldova completed a test with items based on a literary text, with answers that focused on the level of reception of the reproductive, productive or creative literary text, in order to identify the level of reception of the prevailing literary text and establish the methods to be applied in order to form the self-image of the students in the process of receiving the literary text.

Keywords: literary-artistic education, self-image, reception level of literary text, components of literary-artistic education.

Procesul formării personalității copilului este influențat de statutul de elev, rolul de școlar, atât în privința organizării ei interioare, cât și a conduitei externe a acesteia. Crește gradul de coeziune a constructelor de personalitate, are loc organizarea și integrarea lor superioară într-un tot unitar.

Perioada școlarității mici se evidențiază printr-o diversitate temperamentală: există copii preponderent flegmatici sau colerici, preponderent melancolici sau sangvinici. Referindu-se la temperament, P.P. Neveanu spune că acesta se modulează, căpătând anumite nuanțe emoționale și suportă influențele dezvoltării celorlalte componente superioare ale personalității, dobândind o anumită factură psihologică. „Din moment ce temperamentul este pre-determinat ereditar (cel puțin ca tip), iar caracterul

este (în orientare și conținut) dobândit, construit sociocultural, nu se poate pune pe seama temperamentului ceea ce ține de coordonate ale educației și integrării sociale și morale. În caz contrar, conceptual de temperament este confundat cu personalitatea și totodată devine inutil pentru că nu mai poate fi delimitat” [5, p. 706].

Imaginea de sine reprezintă modul în care percepem propriile caracteristici emoționale, fizice, sociale, cognitive și spirituale. Gradul de autostimă, respectiv autoacceptare și autoapreciere pe care îl are un individ, este fundamental pentru încrederea în sine, altfel spus, imaginea de sine este capacitatea unui individ de a integra într-un tot informațiile, trăirile care se referă la persoana sa și de a identifica pe baza acestora locul său între ceilalți indivizi.

La vârsta școlară mică, se observă influența literaturii, a eroilor din cărțile copilăriei asupra copiilor, prin modelele de viață și de oameni pe care le conțin, deoarece acum „se constituie judecățile morale, se consolidează bazele concepției despre lume și viață, se lărgeste mult conduita civilizată, încep să se elaboreze convingerile morale fundamentate” [7, p. 240].

În articol *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității*, Vasile Pavelcu precizează că formarea imaginii de sine nu este un proces exterior, ea pătrunzând organic, fiind direcția esențială a devenirii personalității însăși. Individul este atât subiect, realizând procesul de prelucrare și integrare a informației, cât și obiect, furnizând informații [3]. Cu privire la formarea atitudinii față de ei înșiși, referindu-se la copii, Vasile Pavelcu spune că „aprecierea făcută de profesor, interiorizată de către elev, devine autoapreciere” [3, p. 57].

Dezvoltarea încrederii în forțele proprii se construiește încă din primii ani de viață și trebuie menținută cu conștiinciozitate pe tot parcursul vieții, deoarece elevul trebuie să fie conștient de importanța limitelor, de momentul în care trebuie să acționeze într-un anumit fel, pentru a se împiedica și chiar elimina momentele în care se pierde cu firea și nu poate reacționa. Elevul trebuie să trăiască noi experiențe, să le exploreze și să reacționeze în fața lor; trebuie să își folosească abilitățile pentru a reuși, să nu se descurajeze când greșește ci să folosească greșelile ca pe un lucru din care pot să învețe cum să procedeze pe viitor.

Văzută ca instrument principal al cadrului didactic în formarea și perfecționarea copilului, literatura pentru copii are un rol major în lărgirea orizontului de cunoaștere al copiilor, pornind de la formarea unui vocabular activ, până la educarea sentimentelor estetice. Personajele exponențiale, epicul dens, conflictul și deznodământul fericit sunt moduri de oglindire a vieții reale prin transfigurare artistică. Tipurile diferite de comportament, valorificate prin umor, satiră sau grotesc, contribuie la formarea și modelarea caracterelor.

Educația literar-artistică reprezintă un proces pedagogic, orientat pentru formarea cititorului de literatură artistică, prin angajarea sa de a produce valori.

Referindu-ne la valorificarea conceptelor de educație literar-artistică în Republica Moldova, acestea sunt tratate de cercetători în domeniu: Vlad Pâslaru, C. Șchiopu, M. Hadîrcă, Mariana Marin, Silvia Golubițchi, A. Radu-Șchiopu.

Mariana Marin este de părere că „formarea cititorului de literatură prin textul literar constituie

un proces important de devenire a ființei umane în calitate sa de receptor al operelor și fenomenelor literare, prin activitatea de receptare înțelegându-se atât percepția propriu-zisă a textului literar, cât și activitățile de interpretare a acestuia” [2, p. 134].

Vlad Pâslaru afirmă că scopul educației literar-artistice îl reprezintă „formarea pedagogic orientată a cititorului de literatură artistică, prin cunoașterea axiologică a literaturii de ficțiune, ca sistem artistic-estetic imanent, și prin angajarea apropiată a cititorului în producerea valorilor în actuale literaturii” [4, p. 23].

În acest context, Maria Hadîrcă precizează: „Două concepte inovatoare apar în chiar titlul noii paradigme educaționale: educație și literar-artistică - primul desemnează schimbarea de paradigmă-trecerea de la studiul literaturii la educația prin literatură, (...), pe de altă parte, alăturarea, pe lângă genericul educație, a celor doi termeni (literar-artistică), sudați cu o cratimă, relevă nu atât extinderea educației asupra esteticului, cât, mai ales, unitatea internă a acestor două domenii adiacente de cunoaștere în proiectarea și realizarea activității de formare a cititorului elevat” [1, p.10].

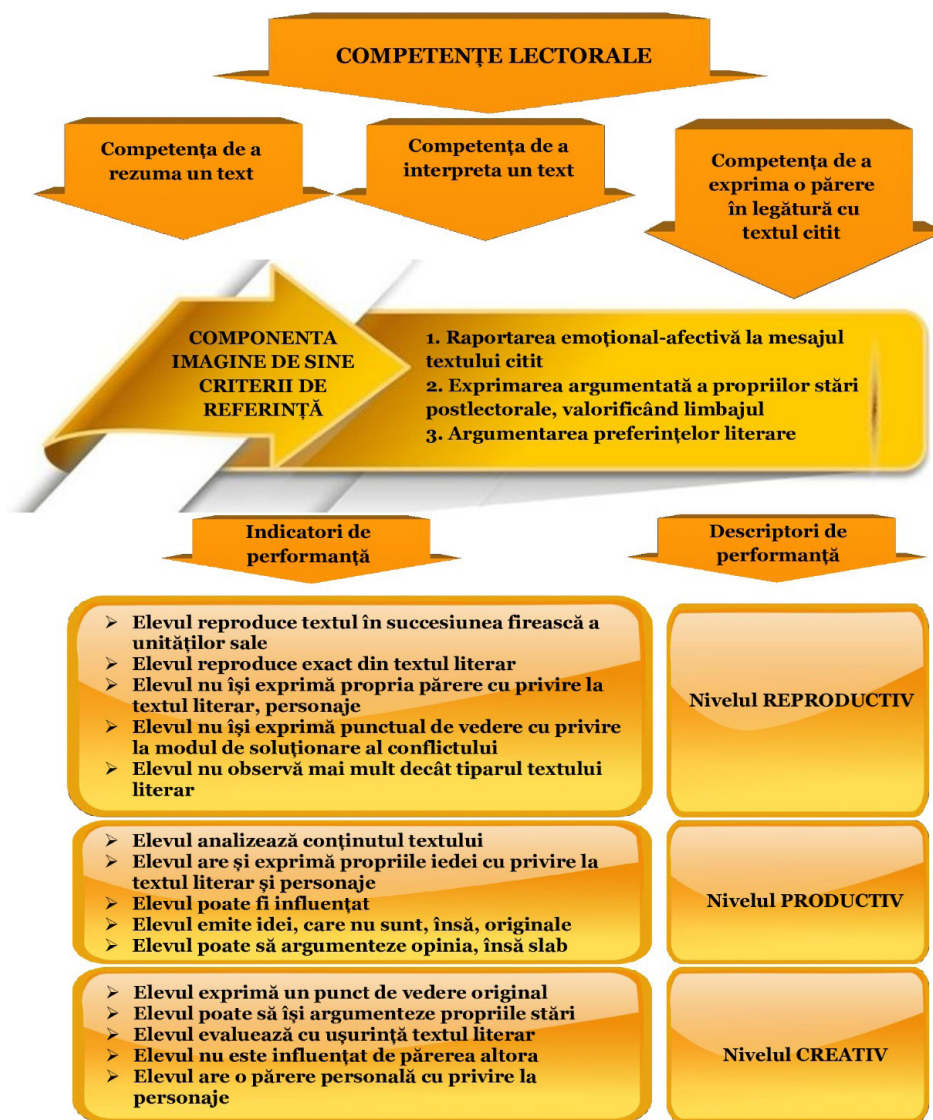
În cadrul experimentului pedagogic vor fi analizate nivelurile de receptare a textului literar: reproductiv, productiv și creativ. Aceste niveluri, cu funcție de descriptori de performanță constituie normele de apreciere ale produsului- rezultat, ce vizează formarea imaginii de sine.

În limitele probelor propuse, vor fi analizați indicatorii de performanță, care orientează evaluarea rezultatelor în baza parametrilor următori: prezența/absența, avându-se în vedere și parametrii secundari ai evaluării succesului școlar: valoarea, multitudinea elementelor care vizează formarea imaginii de sine. Aceștia au funcția de derivare a descriptorilor de performanță și sunt incluși în tabelul nr.1

Conceptul lucrării a fost elaborat în baza experimentului de diagnosticare inițială, care a inclus: analiza curriculumului și manualelor de limba și literatura română la clasele a III-a și a IV-a, în Republica Moldova și în România, testul predictiv.

Deoarece obiectul cercetării este reprezentat de formarea imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar, ne-am propus să abordăm următoarele deziderate:

1. Determinarea nivelului de receptare a textului literar de către elevii claselor a III-a și a IV-a, prin analiza capacității de a exprima afecțiuni proprii generate de lectură (testul predictiv).
2. Relevarea dificultăților care survin în definierea propriei stări postlecturale

Tabelul 1. Referențialul de evaluare al competențelor lectorale, componenta imagine de sine

În experimentul pedagogic au fost antrenați 228 elevi, din România și din Republica Moldova, clasele a III-a și a IV-a (tab. 2).

Alegerea lotului a fost aleatorie, determinată de posibilitatea analizei nivelurilor optime de formare a imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar, de disponibilitatea observării manifestărilor legate de modul în care elevii se percep pe ei înșiși din punct de vedere fizic, emoțional, mintal și spiritual.

Experimentul de constatare s-a desfășurat în luna septembrie 2021, în clasele paralele, fiecare incluzând același număr de elevi, la fiecare pereche de clase, prezentate în tabelul nr. 2.

În calitate de experimenter au fost autoarea acestei lucrări și învățătoarele de la clasele selec-

tate a III-a și a IV-a, din România și din Republica Moldova.

Pe parcursul experimentului am urmărit identificarea emoțiilor, idealurilor, actelor de voință, autoaprecierilor, convingerilor, concepțiilor personale ale elevilor, determinate de lectura unui text literar.

Instrumentul utilizat a fost Test 1. Test cu itemi pe baza unui text literar, cu șapte itemi cu alegere multiplă, care au presupus existența unor întrebări din textul propus, și a unei liste de trei alternative-soluții posibile. Elevul trebuie să aleagă un singur răspuns, considerat de el ca fiind cea mai bună soluție.

Am ales acest tip de itemi, având în vedere caracteristicile itemilor obiectivi:

Tabelul 2. Lotul reprezentativ cuprins în experimentul de constatare

Lotul reprezentativ a cuprins un număr de 228 elevi, selectați din învățământul primar, clasele a III-a și a IV-a, după cum urmează:							
Lotul experimental	Țara	Instituția de învățământ	Clasa	Tipul clasei	Nr. elevi	Tipul probei (experimentul de constatare)	Data experimentului de constatare
L.1.F. (Lot 1 de formare)	Republica Moldova	Liceul A	a IV-a B	de formare	38	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.2.M (lot 2 martor)	Republica Moldova	Liceul A	a IV-a D	martor	38	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.3.F. (Lot 3 de formare)	Republica Moldova	Liceul B	a III-a	de formare	24	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.4.M (lot 4 martor)	Republica Moldova	Liceul A	a III-a D	martor	24	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.5.F. (Lot 3 de formare)	România	Școala A	a III-a A	de formare	30	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.6.M (lot 6 martor)	România	Școala B	a III-a B	martor	30	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.7.F. (Lot 3 de formare)	România	Școala A	a IV-a A	de formare	22	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021
L.8.M (lot 8 martor)	România	Școala B	a IV-a A	martor	22	Test cu itemi în baza unui text literar	septembrie 2021

- solicită elevului alegerea unui răspuns corect dintr-o serie de variante,
- pot fi verificați și cotați obiectiv,
- sunt ușor de administrat, de corectat,
- facilitează un feedback rapid,
- permit utilizarea informațiilor în scop diagnostic.

În proiectarea corectă a itemilor cu alegere multiplă, au fost respectate cerințele formulate de G. Bethell [Apud 6, 43], respectiv:

- enunțul stabilește o sarcină clară, neambiguă, relevantă în raport cu obiectivul de evaluare,
- întrebarea a fost formulată clar și explicit,
- limbajul utilizat corespunde nivelului de vârstă al elevilor evaluați,
- punctuația este corectă,
- formularea întrebării nu sugerează răspunsul așteptat,
- nu a fost utilizat negativul, în formularea întrebării,
- distractorii sunt plauzibili și paraleli,

- răspunsurile au fost corect formulate din punct de vedere gramatical și logic,
- opțiunile de răspuns au pe cât posibil aceeași lungime.

Itemii au fost elaborați, pornind de la următoarele aspecte:

- în sfera afectivă: sentimente, emoții, stări sufletești (inclusiv ale personajelor literare),
- în sfera dezirabilului: idealurile, aspirațiile,
- în sfera volitivă: actele de voință,
- în sfera evaluării: opinii, aprecieri/autoaprecieri,
- în sfera conceptuală: concepții personale, convingeri, idei, principii.

Răspunsurile, notate în tabelul nr. 3, au fost cotate după cum urmează:

Tabelul 3. Cotare răspunsuri

Variantă răspuns	a (nivel reproductiv)	b (nivel productiv)	c (nivel creativ)
Punctaj acordat	1	2	3

Prezentăm mai jos indicii cantitativi și calitativi, înregistrați în urma aplicării probei experimentale.

În urma analizei, rezultatele obținute în urma răspunsurilor acordate de elevi, au fost notate în tabelul nr. 4.

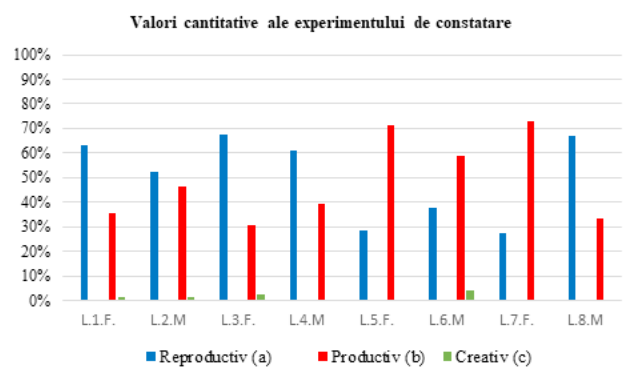

Figura 1. Valori cantitative ale experimentului de constatare

Nivelul reproductiv de receptare a textului literar este demonstrat de elevi, după cum urmează (Tab.5):

- 67.26% din răspunsurile elevilor din lotul **L.3.F.**
- 66.88% din răspunsurile elevilor din lotul **L.8.M.**
- 63.14% din răspunsurile elevilor din lotul **L.1.F.**
- 60.71% din răspunsurile elevilor din lotul **L.4.M.**
- 52.29% din răspunsurile elevilor din lotul **L.2.M.**
- 37.62% din răspunsurile elevilor din lotul **L.6.M.**
- 28.57% din răspunsurile elevilor din lotul **L.5.F.**
- 27.27% din răspunsurile elevilor din lotul **L.7.F.**

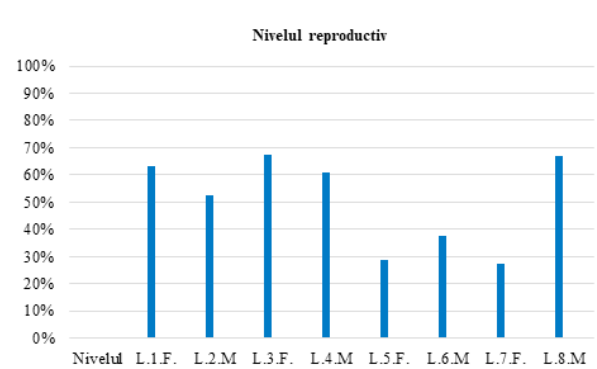

Figura 2. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului reproductiv de receptare a textului literar

Se va observa că mai mult de jumătate din numărul răspunsurilor elevilor demonstrează atingerea **nivelului reproductiv** de receptare al textului literar, care constă de regulă în „descrierea, povestirea rezumativă a caracteristicilor fenomenelor comunicative/ literare/ lectorale, noțiunilor și categoriilor, valorilor imanente ale textului” [4, 152]

Elevii caracterizează personajul conform descrierii din text:

- trandafirul „era mândru de felul în care arăta”,
- cactusul era „urât”,
- cactusul își dorea să „stea cât mai departe”,
- cactusul nu trebuia să îl ajute deoarece trandafirul „era rău cu el”,
- învățătura din text este „prietenia este o relație valoroasă în viața fiecăruia dintre noi”,
- trandafirul s-a comportat normal pentru că era diferit de cactus,
- trandafirul nu trebuia să îl ajute (în sensul că nu era condiționat de nimic care să îl oblige să îi acorde ajutorul).

Vom concluziona menționând că în alegerea răspunsurilor se constată că elevii au tendința de a reproduce exact din textul literar, nu își exprimă propria părere cu privire la textul literar, la personaje, nu își exprimă punctul de vedere cu privire la modul de soluționare al conflictului, nu observă mai mult decât tiparul textului literar.

Tabelul 4. Valori cantitative ale experimentului de constatare raportate la răspunsurile elevilor în funcție de nivelul de receptare al textului literar

Nivelul	Republica Moldova				România			
	L.1.F.	L.2.M.	L.3.F.	L.4.M.	L.5.F.	L.6.M.	L.7.F.	L.8.M.
Reproductiv (a)	63.16%	52.26%	67.26%	60.71%	28.57%	37.62%	27.27%	66.88%
Productiv (b)	35.34%	46.24%	30.36%	39.29%	71.43%	58.57%	72.73%	33.12%
Creativ (c)	1.50%	1.50%	2.38%	0%	0%	3.81%	0%	0%
Total elevi	38	38	24	24	30	30	22	22

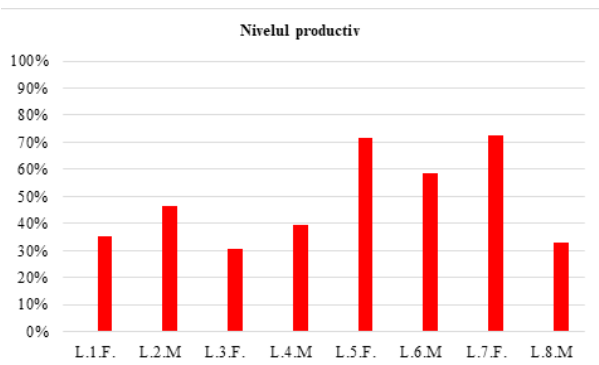
Tabelul 5. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului reproductiv de receptare a textului literar

Nivelul	Republica Moldova				România			
	L.1.F.	L.2.M	L.3.F.	L.4.M	L.5.F.	L.6.M	L.7.F.	L.8.M
Reproductiv (a)	63.16%	52.26%	67.26%	60.71%	28.57%	37.62%	27.27%	66.88%
Total elevi	38	38	24	24	30	30	22	22

Nivelul productiv de receptare a textului literar este demonstrat de elevi, după cum urmează:

- 72.73% din răspunsurile elevilor din lotul L.7.F.
- 71.43% din răspunsurile elevilor din lotul L.5.F.
- 58.57% din răspunsurile elevilor din lotul L.6.M
- 46.24% din răspunsurile elevilor din lotul L.2.M
- 39.29% din răspunsurile elevilor din lotul L.4.M
- 35.34% din răspunsurile elevilor din lotul L.1.F.
- 33.12% din răspunsurile elevilor din lotul L.8.
- 30.36% din răspunsurile elevilor din lotul L.3.F.

Se va observa că mai puțin de jumătate din răspunsurile elevilor demonstrează atingerea **nivelului productiv** de receptare al textului literar.

Figura 3. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului productiv de receptare a textului literar

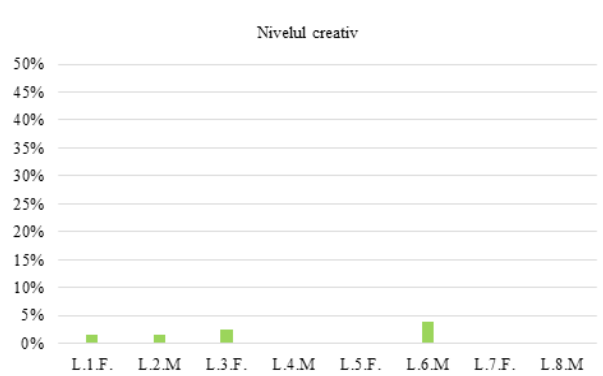
Concluzie: Elevii analizează conținutul textului, au și exprimă propriile idei cu privire la textul literar și personaje putând fi, însă influențați, emit idei, care nu sunt, însă, originale, și pot să argumenteze opinia, însă slab.

Nivelul creativ de receptare a textului literar este demonstrat de elevi, după cum urmează:

- 3.81 % din răspunsurile elevilor din lotul L.6.M.
- 2.38% din răspunsurile elevilor din lotul L.3.F.

- 1.50% din răspunsurile elevilor din lotul L.2.M.
- 1.50% din răspunsurile elevilor din lotul L.1.F.
- 0% din răspunsurile elevilor din lotul L.4.M.
- 0% din răspunsurile elevilor din lotul L.5.F.
- 0% din răspunsurile elevilor din lotul L.7.F.
- 0% din răspunsurile elevilor din lotul L.8.M.

Se va observa că sub 4% din numărul de răspunsuri ale elevilor demonstrează atingerea nivelului creativ de receptare a textului literar.

Figura 4. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului creativ de receptare a textului Literar

Concluzie: Elevii nu manifestă creativitate în alegerea răspunsului, nu exprimă puncte de vedere originale, nu își argumentează propriile stări, nu prezintă un gust artistic, conștient, nu își arată poziția personală față de comportamentul personajelor din textul lecturat.

Analiza pe care am făcut-o în cadrul experimentului de constatare demonstrează că în cadrul orelor de limba și literatura română elevii au răspuns obiectiv la cerințe, atingând ca descriptori de performanță nivelurile **reproductiv** și **productiv** în receptarea textului literar, fără a include în răspuns gânduri și emoții trăite de ei, fără a lua atitudine referitor la modul de comportament al personajului, fără a trăi afectiv împreună cu personajul, fără a putea compara viața reală cu cea din operă, fără a-și exprima propriile gânduri și sentimente declanșate de text.

Tabelul 6. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului productiv de receptare a textului literar

Nivelul	Republica Moldova				România			
	L.1.F.	L.2.M	L.3.F.	L.4.M	L.5.F.	L.6.M	L.7.F	L.8.M
Productiv (b)	35.34%	46.24%	30.36%	39.29%	71.43%	58.57%	72.73%	33.12%
Total elevi	38	38	24	24	30	30	22	22

Tabelul 7. Valori cantitative ale răspunsurilor aferente nivelului creativ de receptare a textului literar

Nivelul	Republica Moldova				România			
	L.1.F.	L.2.M	L.3.F.	L.4.M	L.5.F.	L.6.M	L.7.F.	L.8.M
Creativ (c)	1.50%	1.50%	2.38%	0%	0%	3.81%	0%	0%
Total elevi	38	38	24	24	30	30	22	22

Măsura de ameliorare a rezultatelor vizează **aplicarea celor cinci componente cheie ale ELA**, în lecțiile de limba română, în vederea formării la elevi a imaginii de sine în procesul receptării textului literar. Cele cinci componente ale ELA care vor fi avute în vedere pe parcursul anului, în vederea formării imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar vizează atât **resurse teoretico-epistemologice** ale ELA regăsite în principii, concepție, model teoretic al ELA, idealul, scopul, obiectivele și standardele vizate de ELA, care se concretizează în **teleologia educației literar-artistice**, textele literare din literatura națională și universală, cât și din creația populară, respectiv **conținuturile și metodologia ELA**, dată de aplicarea metodelor semiotice și praxiologice și de tipologia activităților literare, competențele literare/lectorale, trăsăturile caracteriale, comportamentale, atitudinile, reprezentările și viziunile literare ale elevilor concretizate în **finalitățile educației literar-artistice** și, desigur, curriculum, manuale, ghiduri metodologice, materiale didactice, auxiliare, resurse educaționale, respectiv **instrumentarul ELA**.

Obiectivele ELA sunt considerate în raport cu:

- pregătirea conștientă a elevului pentru lectură (comprehensivă, expresivă, fluentă)

- „formarea-dezvoltarea percepției, imaginației, gândirii și creației artistice”,
- „decodificarea limbajului poetic”
- „producerea unei varietăți de texte interpretative (a operei și fenomenului literar), imaginative (literar-artistice) și reflexive (experiențele cultural-spirituale proprii)”
- „evaluarea critică a operelor și fenomenelor literare, în context cultural amplu și a achizițiilor literare-lectorale proprii” [4, p. 103].

Astfel, elevii vor emite idei în baza textului, vor putea empatiza cu personajul literar (se vor pune în locul lui, vor trăi situația în care se află personajul literar), se vor folosi de textul literar pentru a se cunoaște.

Pe parcursul experimentului s-au constatat o serie de dificultăți care survin în definirea propriei stări postlecturale la elevii claselor primare (cu privire la autoapreciere, autoacceptare, respectul față de el însuși și ceilalți, acceptarea propriilor slăbiciuni, toleranță, empatie). În acest sens, educația literar-artistică, care urmează să fie aplicată în decursul anului, prin aplicarea principiilor, concepției, modelului teoretic al ELA, idealului, scopului, obiectivelor și standardelor vizate de ELA, vine în întâmpinarea soluționării acestora.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. HADÎRCĂ, M. *Educația literar-artistică: paradigma modernă de formare a cititorului elevat de literatură*. In: Didactica Pro..., nr. 1 (95), p.10.
2. MARIN, M. *Didactica lecturii*. Arad: Editura Universității Aurel Vlaicu, 2013. 134p.
3. PAVELCU, V. *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1981.
4. PÂSLARU, V. *Introducere în teoria educației literar-artistice*. București: Editura Sigma, 2013, 23 p.
5. POPESCU-NEVEANU, P. *Dicționar de psihologie*. București: Editura Albatros, 1978.
6. STOICA, E. (coord.), AVRAM, M., SPINEANU-DOBROTĂ, S., TEȘILEANU, A., apud BETHELL, G., *Metodologia evaluării și examinării-note de curs*, (București, 1998), Ghid de evaluare discipline socio-umane. București, 2012. 43 p.
7. ȘCHIOPU, U. *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1967.